

<https://www.youtube.com/watch?v=l06SqRcgt5Q>

Şam ve Bağdat Bölgesi

NELER ÖĞRENECEĞİZ?

- İslam medeniyetinin, dünyanın farklı bölgelerindeki etkilerini fark eder.

Şam ve Bağdat şehirleri
sizde ne gibi çağrışımlar
yapıyor?

İslam dininin Arap Yarımadası'ndan sonra ilk yayılmaya başladığı yerler bugünkü Suriye ve Irak'tır.

Şam/Suriye

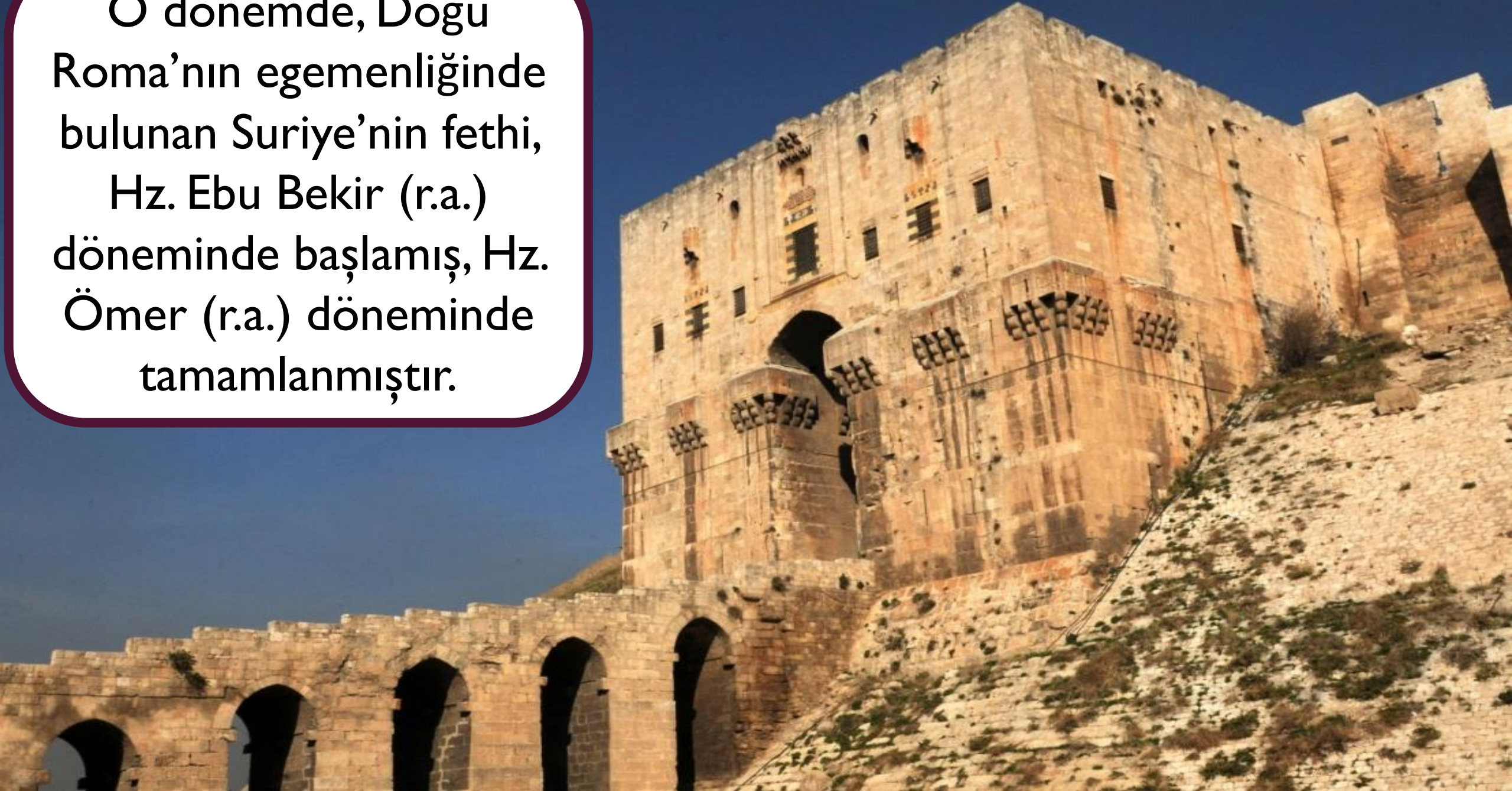
A topographic map of the Middle East region, with the country of Syria highlighted in a solid orange color. The word "SURIYE" is written in large, bold, white capital letters across the center of the highlighted area. The surrounding terrain is shown in shades of green and brown, indicating elevation and geographical features. The Mediterranean Sea is visible to the west, and the Red Sea and Gulf of Aden are visible to the south.

SURIYE

İslam tarihi ile ilgili kaynaklarda «**Biladu's-Şam**» olarak adlandırılan Suriye bölgesi, bugünkü Suriye, Filistin ve Lübnan bölgelerini içerisine alan geniş bir coğrafyadır.

O dönemde, Dođu Roma'nın egemenliğinde bulunan Suriye'nin fethi, Hz. Ebu Bekir (r.a.) döneminde başlamış, Hz. Ömer (r.a.) döneminde tamamlanmıştır.

Bölgenin en önemli şehirlerinden olan Dimeşk (Şam) Emevi Devleti'nin başkenti olmuştur. Dolayısıyla Suriye bölgesinin en önemli ilim ve kültür merkezi Şam'dır.

ŞAM

Emevi halifeleri, Suriye'nin imar ve inşası için büyük çaba göstermişlerdir. Bu çaba neticesinde Şam, Halep, Hama ve Humus gibi Suriye şehirleri zamanla İslam medeniyetinin ilim ve kültür merkezleri haline gelmiştir.

HUMUS

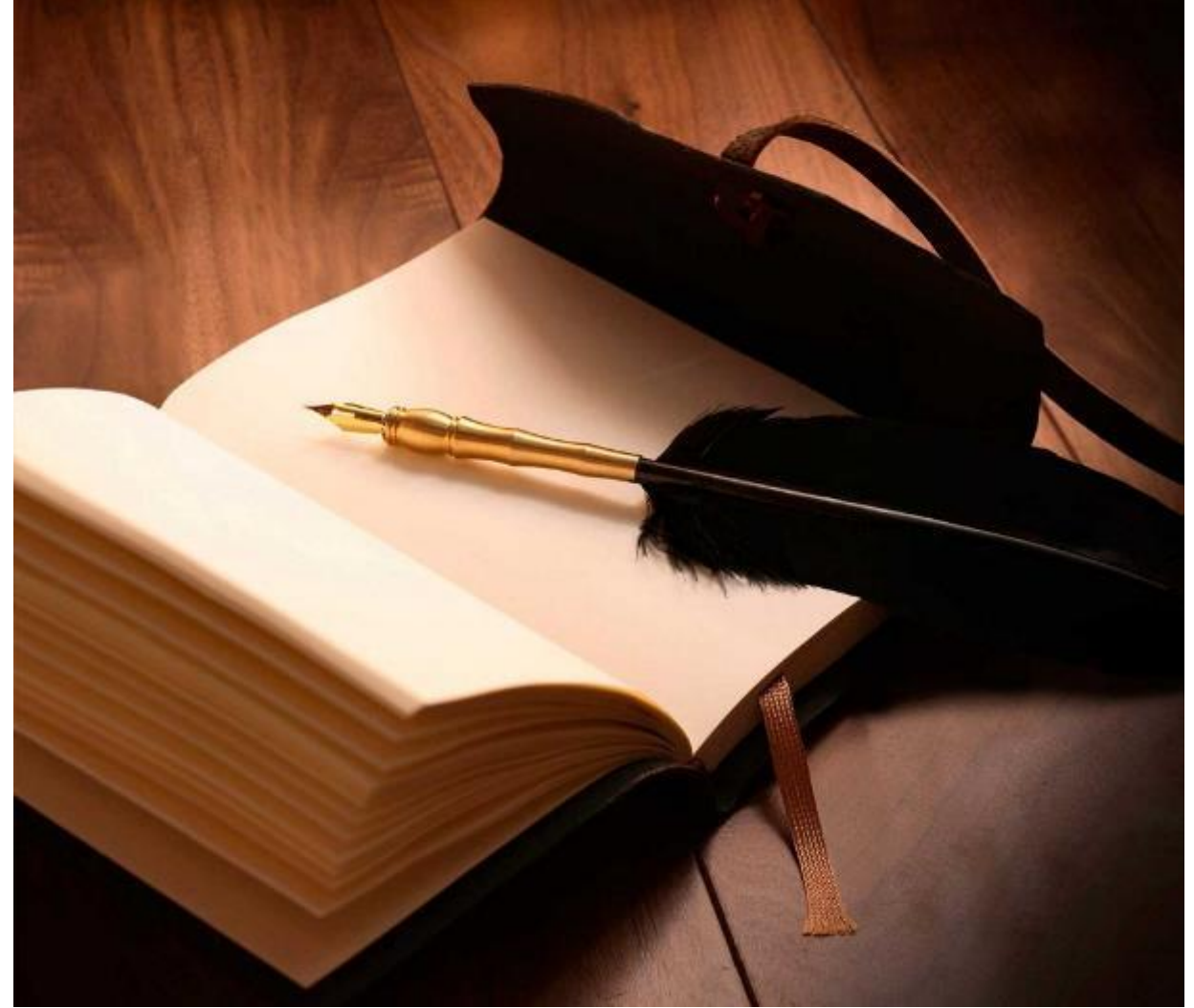
HAMA

LAZKIYE

Emeviler döneminde şiir, edebiyat, Kur'ân, fıkıh, hadis, kelam, gibi alanlarda önemli çalışmalar yapılmış, özellikle antik dünyaya ait tıp, kimya, felsefe ve astronomi ile ilgili eserler Arapçaya tercüme edilmiştir.

Bu dönemde astronomi ile ilgili gözlemler yapmak üzere Şam'da bir rasathane kurulmuştur.

Suriye, Abbasiler döneminde her ne kadar İslam dünyasının siyasi ve idari merkezi olma özelliğini kaybetmiş olsa da ilmî ve kültürel canlılığını sürdürmüştür.

Bu dönemde önemli alimler yetişmiştir. Ayrıca Irak, Mısır, Endülüs gibi farklı bölgelerden pek çok öğrencinin ilim öğrenmek için ziyaret ettiği önemli merkezlerden biri olmuştur.

ŞAM

Suriye bölgesinin ilmî ve kültürel gelişimi Hamdâniler (905-1004) zamanında da devam etmiştir. Bu dönemde Farabi gibi pek çok âlim, edebiyatçı ve şair Irak'ı terk ederek Kuzey Suriye'ye yerleşmiştir.

Suriye bölgesinin Selçuklu egemenliğine girmesiyle bilimsel ve kültürel gelişmeler hız kazanmıştır. Sucâüddeve Sâdır tarafından Şam'da yaptırılan Sâdırîyye Medresesi ile başlayan bu süreç, Şam ve Halep Atabeglikleri ile Eyyübiler döneminde yaptırılan yeni medreselerle devam etmiştir.

Nureddin Zengi (Büyük Selçukluların Halep Atabeyi) ve Selahattin Eyyübi dönemlerinde İslam dünyasının farklı bölgelerinden gelen pek çok âlim Suriye'ye yerleşerek bilimsel faaliyetlerde bulunmuştur.

Bütün bu faaliyetler sonucunda Şam, Halep, Hama, Humus ve Balebek gibi Suriye şehirleri **12. yüzyılda** İslam dünyasının önemli ilim merkezleri olmuştur.

13. Yüzyılda Moğol istilası, Suriye'de istikrarı bozmuş, ilmî faaliyetlerin gerilemesine neden olmuştur.

Moğol tehlikesinin ortadan kalkması ve Memlük sultanlarının çabalarıyla bölgede **14. yüzyıldan** itibaren bilimsel ve kültürel faaliyetler yeniden canlanmıştır.
(Özellikle hadis ilmi ve tarihçilikte ciddi gelişmeler oldu.)

Suriye'de bilimsel ve kültürel hayat **16. yüzyıldan** itibaren yavaş yavaş gerilemiştir.

Suriye İslam şehir ve mimarisinin en canlı örneklerinin olduğu bir bölgedir:

Şam'da; Emeviyye Camii, Selahiye Medresesi, Hankahü'l-Hâtuniyye

Halep'te; Halep kalesi, Halep Ulu Camii, Behramiye Camii, İpşir Paşa Camii, Hacı Zeliha Camii, Arslan Dede Tekkesi, Valide Sultan Türbesi, Sultaniye Medresesi

Günümüzde Şam'daki Selahattin Eyyübi'nin türbesi şehrin en önemli ziyaret yerlerinden biridir.

EMEVIYYE CAMİİ

HALEP KALESİ

HALEP KALESİ

ممنوع التصوير
No photo

القبر الحقيقي الذي يضم الجسد الطاهر
للسلطان الناصر صلاح الدين الأيوبي
1137 - 1193
THE TRUE GRAVE FOR
VORTUOUS BODY OF
CONQUEROR AL-SULTAN
SALAH ALDIN AL-AYOUBI
532 - 589 H / 1137 - 1193 A.D.

KUDÜS FÂTİHİ

Selâhaddîn-i Eyyûbî (Rahmetullâhi Aleyh)

Ek Kaynaklar

- https://www.youtube.com/watch?v=vpPb6a_hi48
- <https://islamansiklopedisi.org.tr/nureddin-zengi-mahmud>
- <https://www.youtube.com/watch?v=aggujIMb7Xc>
- <https://www.youtube.com/watch?v=sQhQP2SPuYU>
- https://www.youtube.com/watch?v=GxCl7tlu_ts
- <https://www.bidunyahaber.org/islam-sehirleri-sam/>

Bağdat/Irak

<https://www.youtube.com/watch?v=ld4ynsHOogA>

TÜRKİYE

SURIYE

İRAK

Ayn El Esed Üssü

Bağdat

İRAN

PAKİSTAN

Hz. Ömer (r.a.) devrinde fethi tamamlanan Irak, yüzyıllar boyunca İslam dünyasının idari ve siyasi olduğu kadar bilimsel ve kültürel merkezi olmuştur.

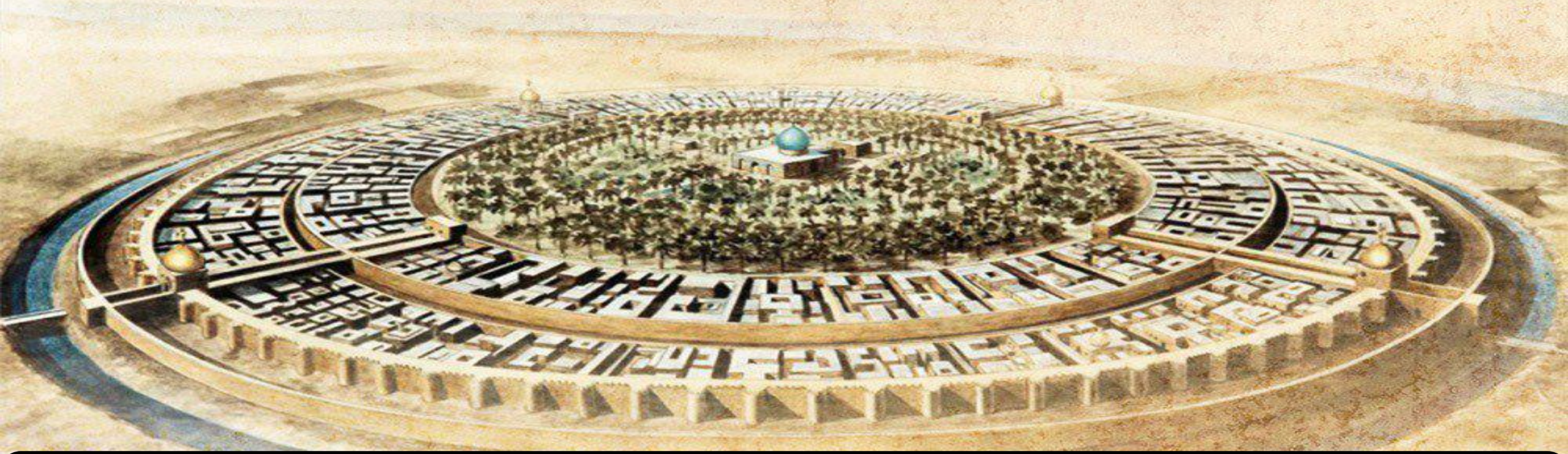
Başlangıçta ordugah şehirleri olarak kurulan Basra ve Kûfe, Irak'ta dini ilimlerin geliştiği ilk önemli merkezler arasında yer almıştır. Emevi devletinin yıkılması ve Abbasilerin iktidara gelmesiyle yönetim merkezi Suriye'den Irak'a taşınmıştır.

Halife Ebu Cafer el-Mansur tarafından Bağdat'ın yeniden kurulmasıyla Irak, İslam dnyasının en önemli ilim ve kltür merkezi haline geldi.

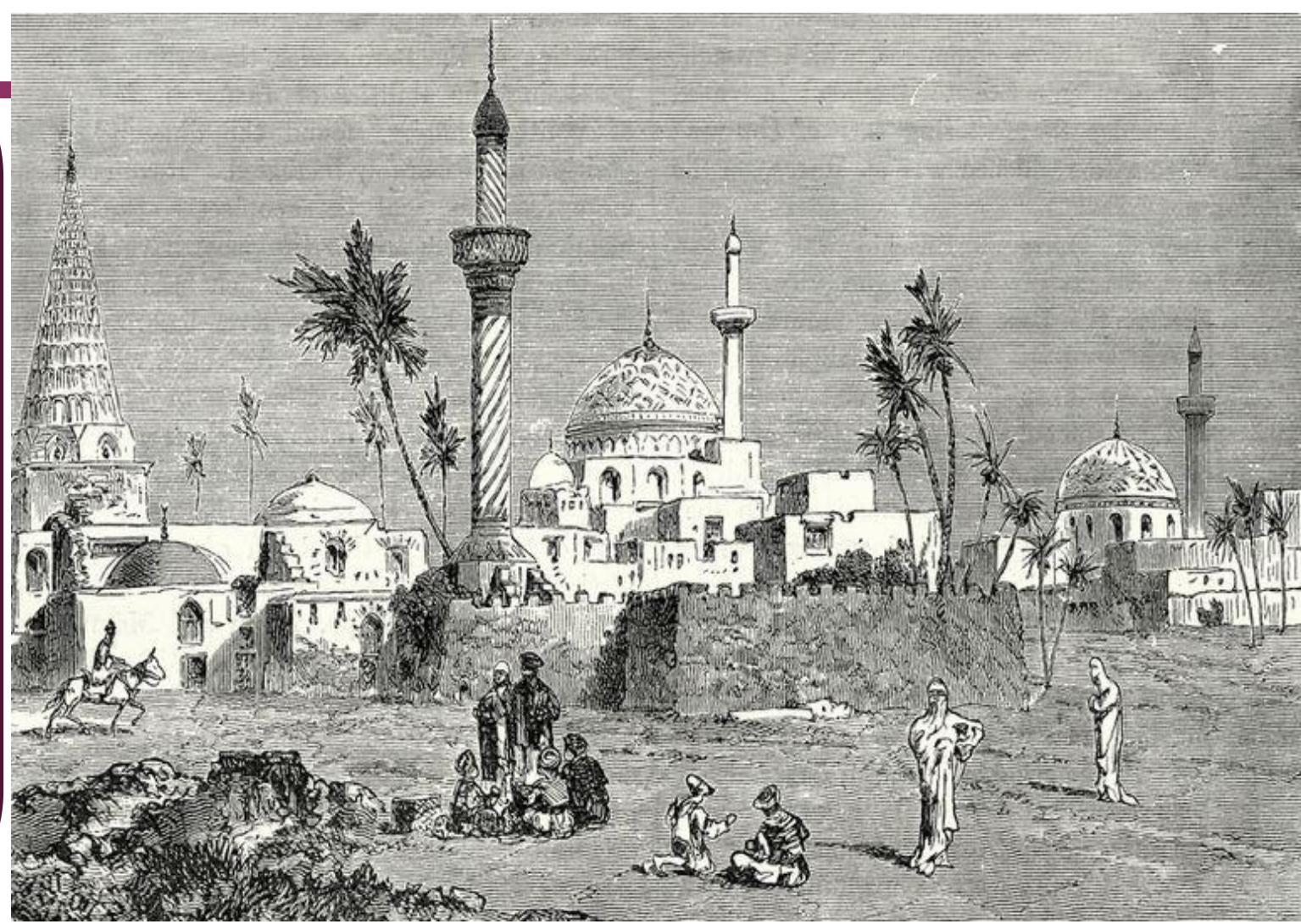
Beytü'l hikme (Bilgelik evi) 810 yılında Bağdat'ta kuruldu. Bu kütüphanede 400 bin kitap vardı.

İslam medeniyetinin en önemli kütüphanelerinden ve tercüme kurumlarından olan Beytü'l-Hikme, Halife Me'mun zamanında Bağdat'ta kurulmuştur.

Tıp, felsefe, siyaset, edebiyat, astronomi, fizik, kimya, botanik, matematik ve müzik alanlarındaki pek çok eser Arapçaya kazandırılmıştır. Burada tercümelerin yanında telif eserler de meydana getirilmiştir.

Bařta Bağdat olmak üzere Basra, Kfe, Samerra, Musul ve Erbil gibi Irak řehirlerinde yoėunlařan bilimsel ve kültürel faaliyetler zamanla Orta aė İslam medeniyetinin de temelini oluřturmuřtur.

Irak bölgesindeki bilimsel ve kültürel faaliyetler İslam dünyasının siyasi parçalanmaya uğradığı **10. yüzyılda** güç kaybetmiştir.

11. yüzyılın ortalarında **Selçukluların** bölgede egemen olmaları ve bilimsel faaliyetlere önem vermeleriyle birlikte tekrar canlanmıştır.

12. yüzyıl sonlarında **Selçuklu Devleti'nin** yıkılmasıyla bölgede karışıklıklar başlamış ve bilimsel faaliyetler zayıflamıştır. Özellikle **Moğol istilasında** Bağdat büyük zarar görmüştür.

Bağdat her ne kadar **14. yüzyılda** bir miktar toparlanma imkanı bulduysa da eski görkemli günlerine dönememiştir.

Irak İslam Şehir ve mimarisinin en canlı örneklerinden bazıları:

BaĒdat'ta Nizamiye Medresesi, İmam Azam Türbesi, Abdülkadir Geylani Kllyesi, Zümrüt Hatun Camii, Murad Paşa Camii, Kumrulu Mescit vb.

Özellikle **BaĒdat Nizamiye Medresesi** İbnü's-SabbaĒ, Ebu İshak eŐ-Őirazi ve Gazali gibi pek çok meŐhur âlimin ders verdiĒi bir eĒitim kurumu olmuştur.

<https://www.youtube.com/watch?v=9mr3zkMR8aQ>

MODERN ÜNİVERSİTELERİN ÖNCÜSÜ NİZAMİYE MEDRESESİ

KERBELA/İMAMI AZAM TÜRBESESİ

KARBELA/ABDÜLKADİR GEYLANİ KÜLLİYESİ

BAĞDAT/MURAD PAŞA CAMİİ

BAĞDAT/ABBASI SARAYI

Velhasıl...

ECDAT MÜHRÜNÜ VURMUŞ

Ek Kaynaklar

- <https://islamansiklopedisi.org.tr/irak--ulke>
- <https://islamansiklopedisi.org.tr/bagdat>
- <https://www.bidunyahaber.org/islam-sehirleri-bagdat/>
- <https://akademiksunum.com/index.jsp?modul=document&folder=8884dae97f1f116d33d763cf06041e18b5a88483>

HAZIRLAYAN
NURULLAH YALÇIN

Tekirdağ/Çerkezköy
04.03.2021